

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва та бізнесу

Василенко Владислав Віталійович
Використання митних режимів при наданні послуг у сфері митних
відносин
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок

Студент групи ФМСчм – 21
Василенко Владислав Віталійович

(підпис)

Науковий керівник
к.е.н., доцент Ю. В. Бугель

(підпис)

Кваліфікаційну роботу допущено
до захисту
« ____ » _____ 2024 р.

Зав. кафедри

(підпис)

Чортків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ У СФЕРІ МИТНИХ ВІДНОСИН	
1.1. Митні режими як інструменти митного регулювання.....	7
1.2. Науково-методичні засади використання митних режимів.....	11
1.3. Правові засади митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин.....	15
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ У СФЕРІ МИТНИХ ВІДНОСИН	
2.1. Аналіз оподаткування товарів, які поміщені в митний режим імпорту...	21
2.2. Аналіз оподаткування товарів, які поміщені в митний режим експорту..	27
2.3. Оцінювання результативності митного контролю митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин.....	32
Висновки до розділу 2.....	38
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ У СФЕРІ МИТНИХ ВІДНОСИН	
3.1. Зарубіжний досвід використання митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин та можливості його імплементації в Україні.....	40
3.2. Проблемні аспекти використання митних режимів та прагматизм їхнього вирішення.....	44
3.3. Напрями удосконалення використання митних режимів.....	48
Висновки до розділу 3.....	53
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Доволі вагомою складовою для державної політики країни виступає регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Формування, використання, результативність використання митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин чинить вплив на реалізацію митної політики держави, а також на рівень її економічної стабільності.

Митні режими виступають інструментом здійснення митної політики, який дозволяє формування зовнішньоекономічних й політичних відносин із міжнародною егідою та визначає напрями розвитку зовнішньої торгівлі. З метою забезпечити економічну безпеку держави здійснюється застосування митних режимів. За допомоги нетарифних та тарифних заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які придбавають практичного втілення в митних режимах, відбувається захист національних товаровиробників.

В умовах трансформаційних процесів, що відбуваються в економіці України, раціональність використання митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин призводить до зростання товарообігу через митну територію нашої країни й покращення економічного становища в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблематики та вивчення питання щодо використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин сьогодні набуває неабиякої актуальності. Теоретичним й практичним засадам використання митних режимів присвятили значну кількість праць вітчизняні і зарубіжні дослідники, серед них: Н. Л. Авраменко [1], С. С. Герасимчук [5], М. Л. Ковальов [18], Р. І. Лемеха [20], А. Нікалі [46] та ін.

Однак багато проблемних аспектів теоретичного та практичного спрямування у цій сфері залишаються невирішеними, що обумовлює потребу в проведенні додаткових наукових пошуків щодо удосконалення митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин. Все

вищевикладене зумовило вибір теми кваліфікаційної роботи, її актуальність та практичну спрямованість.

Мета кваліфікаційної роботи – поглибити теоретичні засади й розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин.

Відповідно, для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі було визначено сукупність основних завдань, спрямованих на її досягнення:

- дослідити теоретичні засади сутності митних режимів як інструментів митного регулювання;
- розглянути науково-методичні засади використання митних режимів;
- дослідити правові засади митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин;
- проаналізувати оподаткування товарів, які поміщені в митний режим імпорту;
- проаналізувати оподаткування товарів, які поміщені в митний режим експорту;
- оцінити результативність митного контролю митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин;
- сформулювати рекомендації щодо імплементації зарубіжного досвіду використання митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин;
- розглянути проблемні аспекти використання митних режимів та прагматизм їхнього вирішення;
- обґрунтувати напрями удосконалення використання митних режимів.

Об’єктом дослідження є процес використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин.

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи використовувалися загальнонаукові прийоми й методи економічних досліджень. Теоретико-методологічним аспектом дослідження є аналіз

наукових праць вітчизняних й зарубіжних економістів з питань використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин. З метою обґрунтування теоретичних положень та висновків застосовувалися абстрактно-логічний та діалектичний методи аналізу. Також у кваліфікаційній роботі застосовано прийоми графічного відображення результатів.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі й нормативно-правові акти, що регулюють використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин, матеріали Державної служби статистики України, матеріали Державної митної служби України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів з досліджуваної проблематики, публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет.

Наукова новизна дослідження

набули подальшого розвитку:

- трактування поняття «митний режим», під яким слід розуміти сегмент інституту митних режимів, який впроваджується з врахуванням чинних законодавчих нормативів, відображає сутність взаємообумовлених суспільних відносин, що виникають в процесі вибору його виду та забезпечує ключові принципи збереження прав його учасників;

- теоретико-методичні засади щодо використання митних режимів в процесі надання послуг в сфері митних відносин згідно з якими можливо визначити напрями розвитку зовнішньої торгівлі та вибудувати зовнішньоекономічні відносини, сформувавши чесні взаємовигідні співробітництва між державою й суб'єктами господарювання та стимулюючи прогресивні зміни зі сторони держави;

удосконалено:

- теоретико-методичні засади щодо узгодження вітчизняного законодавчого поля із правом Європейського Союзу, що в першу чергу стосується внесення змін до діючого Митного кодексу України (у контексті

перспективи набуття нашою країною повноправного членства в Європейському Союзі);

– теоретико-методичні засади щодо ключових векторів та пріоритетів розвитку митної політики у частині гармонізації вітчизняного законодавства згідно до вимог Європейського Союзу, на що вказують вагомі досягнення на шляху до євроінтеграції.

Практичне значення одержаних результатів. Практична значимість результатів кваліфікаційної роботи полягає у розробці науково обґрунтованих положень, доведених до рівня слушних практичних рекомендацій, які направлені на удосконалення використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовано в збірнику тез XIV студентської науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України» (м. Чортків, 17 трав. 2024 р.); XV студентської науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України» (м. Чортків, 20 листоп. 2024 р.).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 64 сторінки комп'ютерного тексту. Кваліфікаційна робота містить 17 таблиць, 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 46 найменувань на 5 сторінках.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ У СФЕРІ МИТНИХ ВІДНОСИН

1.1. Митні режими як інструменти митного регулювання

Дослідження митних режимів набувають неабиякої актуальності у контексті глобалізації, яка для нашої країни в основному проявляється у формі євроінтеграційних процесів.

Для поглиблення дослідження пропонуємо розглянути наукові підходи вчених щодо визначення понятійного апарату «митний режим».

Вважаємо, що не може залишитися поза увагою визначення сутності митного режиму як: «комплексу взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і зумовлюють їх використання щодо митного оформлення» [21]. Дане визначення наведене в Митному кодексі України.

Згідно Положення ст. 70 Митного кодексу України констатовано, що в процесі застосування вітчизняного законодавства щодо питань державної митної справи запроваджуються такі митні режими, а саме: реекспорт, експорт, реімпорт, імпорт, тимчасове вивезення, тимчасове ввезення, транзит, вільна митна зона, митний склад, переробка за межами митної території, переробка на митній території, безмитна торгівля, відмова на користь держави, зниження або руйнування [21].

У процесі реалізації зовнішньоекономічної діяльності є змога юридично застосовувати всі чотирнадцять режимів. У Додатку А розглянемо митні режими у відповідності з існуючим/діючим та проектом нового Митного кодексу України. Ці зміни здійснено з метою привести законодавчу базу України в відповідність до стандартів Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію процедур (Кіотської конвенції).

Автори Н. В. Осадча та В. І. Ляшенко вважають, що: «митний режим – це дієвий інструмент реалізації митної політики, сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності» [27, с. 345]. З огляду на це на законодавчо визнаному рівні в кожному митному режимі закладено стимулюючі й обмежувальні заходи, зауважимо, що навіть деякі із них, тобто, обмеження можуть носити стимуляційний характер. Взагалі стимули й обмеження на вивезення чи ввезення товарів, які є закладеними в митних режимах, обумовлені інтересами держави та глобалізаційними процесами щодо виконання міжнародних договорів, розвитку економічної політики, захисту внутрішнього ринку. У митних режимах обмеження мають бути не суперечливими нормам міжнародного права та економічно обґрунтованими державою. Вони можуть бути зазвичай у вигляді нетарифних та тарифних бар'єрів, дозвільних документів, додаткової системи контролю, продовження чи скорочення термінів використання митного режиму і т. д.

Б. А. Кормич подає таке визначення митного режиму: «один з інститутів законодавства в галузі державної митної справи, що визначає порядок його застосування під час переміщення товарів через митний кордон» [19, с. 86]. Його вагомість підводиться встановленням безпосереднім міжнародно-правовим регулюванням та встановленням міжнародних стандартів деяких із митних режимів (наприклад, транзиту). Вищевикладені обставини обумовлюють складну структуру правового регулювання митних режимів й надають практичного значення науковому обґрунтуванню цієї проблематики.

З точки зору І. І. Дахно, митний режим: «сукупність норм чинного законодавства, які залежно від мети переміщення товарів і послуг визначають порядок такого переміщення через митний кордон й обсяг митних процедур, які при цьому проводяться» [6, с. 137]. Вважаємо, що вчений доволі ґрунтовно дослідив цю проблематику.

На думку К. В. Бережної, митний режим «сукупність положень, що залежно від заявленої мети переміщення товарів та інших предметів через

митний кордон України визначає порядок такого переміщення» [2, с. 19–20]. З нашої точки зору, визначення поняття «митний режим», наведене К. В. Бережною, дублює значною мірою нормативне визначення подане в Митному кодексі України, у якому нема врахування динамічних складових інституту митних режимів, які віддзеркалюють його особливості й сутність.

М. І. Дідківський у своєму дослідженні вважає, що митний режим «сукупність правил, відповідно до яких товари переміщуються через кордон» [7, с. 22].

У міжнародно-правових актах ототожнюються поняття «митний режим» й «митна процедура». Однак, вважаємо, що у цьому аспекті варто згадати про французьке коріння самої дефініції «режим», яке в оригінальному вигляді означає послідовність здійснення чого-небудь.

Не можна залишити поза увагою схоже ототожнення, яке розміщено в Словнику митних термінів, випущеному ВМО, котрий як синонім англійського поняття «customs procedures» анонсує французький «regime douanier», під яким слід розуміти «режим, який застосовується митницею до товарів, що виступають об'єктом митного контролю» [19].

Варто наголосити, що у митному законодавчому полі країн-учасниць Митного Союзу, так і країн Європейського Союзу, під дефініцією «митна процедура» вбачають певний митний режим. У модернізованому Митному кодексі Європейського Союзу (2008 р.) митні процедури визначаються як будь-який із наступних режимів, у який можуть бути поміщено товари згідно Кодексу:

- випуск товару з метою вільного обігу;
- спеціальні процедури;
- експорт [44].

У рамках дослідження нами з'ясовано, що поняття «митні процедури» є вужчими, аніж поняття «митні режими», оскільки митні режими включають у собі й митну процедуру.

На основі систематизації наукових підходів до визначення сутності митний режим запропоновано власне визначення терміна «митний режим», під яким слід розуміти сегмент інституту митних режимів, який впроваджується з врахуванням чинних законодавчих нормативів, відображає сутність взаємообумовлених суспільних відносин, що виникають в процесі вибору його виду та забезпечує ключові принципи збереження прав його учасників. В авторському трактуванні цього поняття відображено інформацію про здатність використовувати митний режим при умові відповідності його чинних законодавчих нормативів. Разом з тим, у визначенні акцентується увага на наявності сукупності взаємообумовлених суспільних відносин, що виникають в процесі вибору виду митного режиму.

Визначити митний режим можливо за такими ознаками, як:

- характером зовнішньоекономічної угоди згідно якої переміщуються товари;
- напрямком переміщення товарів через митний кордон України;
- платоспроможністю контрагентів угоди;
- вимогою державного регулювання в процесі переміщення товарів тощо.

З'ясовано, що в процесі здійснення аналізу застосування митних режимів в Україні, найбільшого вагомості застосування відводиться режимам експорту, імпорту, митному складу, транзиту. Створюються додаткові напрацювання щодо можливості застосування режиму зони вільної торгівлі й щодо формування цієї зони із Євросоюзом.

З огляду на це дієвим інструментом митного регулювання за допомогою якого можливо вибудувати політичні й зовнішньоекономічні відносини з міжнародною егідою є митні режими, які спроможні визначати напрями розвитку зовнішньоекономічної торгівлі та її якісну складову.

У рамках кваліфікаційної роботи встановлено, що митні режими сприяють визначенню напрямку розвитку зовнішньої торгівлі та побудові зовнішньоекономічних відносин, стимулюють розвиток суб'єктів

господарювання та зовнішньоекономічну діяльність, беручи до уваги їхні інтереси й потреби в процесі формування взаємообумовленого співробітництва між державою й суб'єктами господарювання, що, своєю чергою призводить до стимулювання зовнішньоекономічної діяльності нашої країни.

1.2. Науково-методичні засади використання митних режимів

Науковці неодноразово звертають увагу на важливість класифікації митних режимів. Класифікація, з нашої точки зору, дає змогу окреслити межі регулятивного впливу держави на суспільство, встановити шляхи удосконалення правозастосовної й правотворчої практики та підвищити її результативність. Класифікації митних режимів необхідно приділити пильну увагу.

Поширеною є класифікація митних режимів згідно критерію періоду часу перебування під митним контролем. Митні режими відповідно до цієї класифікації поділяються на завершені (реімпорт, імпорт, реекспорт, експорт, знищення або руйнування, спеціальна митна зона, відмова на користь держави) й незавершені, тобто такі, заявлені в які завбачає подальше декларування товарів у інший митний режим (тимчасове вивезення/ввезення, безмитна торгівля, митний склад, митні режими переробки, транзит).

З погляду М. В. Мельника є митні режими-процедури й власне митні режими. Перші вчений поділяє на групи: національні (внутрішньодержавні); міжнародні; режими митних союзів (союзні) [22].

З метою вдосконалити механізм реалізації певних груп режимів і визначити значущість їх груп Н. В. Осадча пропонує вдосконалити діючу систему класифікації та реалізовувати її за такими групами як: глобалізаційні режими; режими, що впливають на сальдо торгівельного балансу; режими, використання яких зумовлене необхідністю розвитку національної економіки [27]. З її погляду, така класифікація дасть змогу виокремити такі напрями щодо формування та використання регуляторних режимів у рамках

митної політики як: дотримання вітчизняних інтересів й захист вітчизняних товаровиробників; приведення національного законодавчого поля до міжнародних стандартів; врегулювання торговельного балансу. З огляду на це Н. В. Осадча пропонує до режимів, які впливають на сальдо торговельного балансу віднести експорт й імпорт. Доцільним є створення певного механізму їхньої реалізації, який би дав змогу включити заходи щодо стимулювання експорту, а при потребі – сповільнення імпорту, створюючи позитивне сальдо торговельного балансу.

З точки зору А. А. Дубініної, в основу класифікації митних режимів варто покласти ознаку завершеності дій, а саме: завершені митні режими (реімпорт, імпорт, реекспорт, експорт, знищення або руйнування, вільна митна зона, відмова на користь держави) та незавершені митні режими (тимчасове вивезення, тимчасове ввезення, безмитна торгівля, митний склад, транзит, переробка за межами митної території, переробка на митній території) [12].

Складність природи митних режимів обумовлює їхню багатофункціональність, тобто великий діапазон напрямів впливу на суспільні відносини у процесі здійснення митної справи.

Сутнісна характеристика будь-якого правового процесу чи явища розкривається через функції, тобто через основні способи й напрями впливу на суспільні відносини.

Пропонуємо здійснити вагомий акцент на функціях митних режимів, яким притаманно відображати безпосередні способи та напрями впливу митних режимів на суспільні відносини, що, з нашої точки зору, дасть змогу виявити актуальні питання цього впливу й знайти обґрунтовані шляхи рішень зазначених питань.

Мабуть, серед вчених найменше дискусій викликає фіскальна функція. Зміст якої, з погляду С. В. Ківалова, зводиться до наповнення Державного бюджету через стягнення податку на додану вартість, акцизного податку, мита з товарів та предметів, що переміщуються через митний кордон [17, с.

10]. Тобто того, що податковим й митним законодавчим полем регламентується як «митні режими».

Процедура оподаткування митом товарів, які переміщуються через митний кордон України в залежності від вибраного митного режиму регламентується ст. 286 Митного кодексу України [21].

Охоронна функція є ваговою функцією митних режимів, яка зводиться до захисту економіки та національної безпеки України від незаконного переміщення транспортних засобів та товарів через митний кордон нашої країни, що, з нашої точки зору, може призвести до порушення свобод та прав громадян України, спричинити втрати Держбюджету України, завдати неабиякої шкоди економіці держави та інтересам вітчизняного виробника.

Окрім цього, охоронній функції притаманна протидія та запобігання контрабанді, боротьба з порушенням митних правил.

З охоронною функцією безпосередньо пов'язана контрольно-наглядова функція митних режимів, яка зводиться до дотримання норм митного законодавчого поля, здійснення державного контролю у процесі митного оформлення транспортних засобів і товарів.

Вагому роль в умовах жорсткої світової конкуренції відведено стимулюючій функції митних режимів, яка зводиться до заохочення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до активізації світової торгівлі.

З огляду на це митні органи мають можливість стимулювати окремі із видів зовнішньоекономічної діяльності (експорт, імпорт, транзит тощо), змінюючи умови певних митних режимів. Наприклад, для того, щоб вирівняти торговельний баланс необхідно стимулювати експорт, знижуючи при цьому вивізне мито та надаючи гарантії повернути сплачений на митній території України податок на додану вартість.

Пропонуємо окремо зазначити координуючу функцію митних режимів, яка зводиться до взаємодії суб'єктів владних повноважень Державної митної служби України й посадових осіб інших правоохоронних й контролюючих органів України. З огляду на це в процесі функціонування митних режимів

відбувається взаємодія Державної служби України з питань захисту споживачів та безпечності харчових продуктів.

В умовах інформатизації вагомою є інформаційна функція митних режимів, яка зводиться до інформування громадян про доступність щодо вибору митних режимів, а також змін в адмініструванні митних режимів.

Вважаємо, що надто категорично вести мову про похідність одних функцій від інших або про пріоритетність одних функцій над іншими. Адже кожній із них відводиться неабияка роль у використанні митних режимів. Функції митних режимів є взаємопов'язаними й фактично невідривними одна від одної. Відповідно до сфери митних режимів вести мову про перевагу якоїсь із них можливо лише у вузьких рамках певного митного режиму, а не інституту загалом.

У рамках дослідження встановлено, що у зв'язку зі складною природою митних режимів зумовлюється їхня багатфункціональність, тобто широкий аспект напрямів впливу на суспільні відносини в процесі функціонування митної справи.

До принципів митних режимів варто віднести загальноправові, а саме: законності, верховенства права, рівності всіх перед законом, правової визначеності, гласності тощо; спеціальні принципи, а саме: принцип захисту національних інтересів та безпеки у сфері зовнішньоекономічної діяльності, принцип сприяння розвитку міжнародної торгівлі, принцип диспозитивності обрання митного режиму суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності тощо.

В Україні серед числа загальноправових принципів функціонування митних режимів вагома роль відводиться принципу правової визначеності, цей принцип похідний від принципу належного урядування, оскільки прогнозованість й стабільність митних режимів виступає результатом дієвої правозастосовної й правотворчої діяльності митних органів.

В Україні не меншого значення приділяється правильному розумінні та дотриманню принципу верховенства права, яким передбачено три взаємопов'язаних й обов'язкових складники: принцип верховенства норм

міжнародного права над національним, принцип верховенства прав і свобод людини, принцип верховенства норм Конституції України над нормами інших законів і підзаконних нормативно-правових актів.

Вагому роль в умовах продовження євроінтеграційних процесів відіграє принцип сприяння розвитку міжнародної торгівлі, реалізація якого передбачається за умови оптимізації й спрощення митних процедур з метою заохотити суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до збільшення експорту та імпорту товарів, транзиту через митний кордон нашої країни, що призведе до збільшення обсягів надходжень до Держбюджету України, зростання обсягів валового внутрішнього продукту.

В Україні вагоме значення відводиться принципу захисту національних інтересів і безпеки у сфері зовнішньоекономічної діяльності, оскільки критерієм результативного регулювання митних режимів є позитивний зовнішньоекономічний баланс, зростання національної економіки, створення робочих місць на митній території нашої держави.

Констатовано, що визначальною є роль принципів у регулюванні митних режимів.

1.3. Правові засади митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин

Вважаємо, що розпочати дослідження правових норм митних режимів в Україні варто з визначення ієрархії нормативно-правових актів, які здійснюють регулювання митних відносин. З'ясовано, що Л. І. Лемеха слушно акцентує увагу на тому, що практична реалізація та правова регламентація митних режимів здійснюється насамперед з урахуванням викладених у Конституції України принципів права, серед яких вагоме значення відводиться принципу верховенства права [20, с. 43–44].

В ієрархії нормативно-правових актів за юридичною силою другу позицію посідають ратифіковані Верховною Радою України міжнародно-правові акти, які безпосередньо стосуються питань митних режимів.

Митному кодексу України [21] відводиться вагоме значення як важливому регулятору процедури митних режимів, яким безпосередньо встановлюються види митних режимів (ст. 70 Митного кодексу України), затверджується процедура порядку вибору та зміни митного режиму (ст. 71 Митного кодексу України), а також регулюються й інші питання, пов'язані з митним режимом.

Окрім цього, окремі питання, які стосуються митних режимів, регулюються законами України «Про Митний тариф України» [31], «Про зовнішньоекономічну діяльність» [32].

Вагоме місце в регулюванні митних режимів, з погляду Л. І. Лемехи, відводиться постановам Великої Палати Верховного Суду та Касаційних судів у складі Верховного Суду (в ієрархії четверта ланка), які вміщують в собі правові висновки (позиції) вищого органу судової влади відповідно щодо застосування норм процесуального й матеріального права [20, с. 44]. Фактично суд реалізує судову правотворчість у галузі правового регулювання митних відносин, втілюючи казуальне визначення норм права та складаючи висновки щодо їхнього правильного застосування.

Серед числа правотворчих документів, що безпосередньо відносяться до митних режимів, доречним є вказування на постанови Кабінету Міністрів України та укази Президента України, які є вже підзаконними актами. З огляду на це досить значущим є Указ Президента України «Про Державну митну службу України» [28].

Належне варто віддати законотворчій роботі Кабінету Міністрів України, який через затвердження низки постанов убезпечив рішення окремих питань митних режимів. До їхнього складу необхідно включити такі постанови Кабінету Міністрів України як:

- «Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» [29];
- «Про деякі питання перебування товарів у митному режимі переробки на митній території України» [30];

– Положення про митні декларації [33].

Не дивлячись на значну кількість законодавчих регуляторів, у контексті питань, що безпосередньо відносяться до митних режимів, вважаємо найбільш результативним та ключовим Митний кодекс України [21], котрим регламентуються основи цієї процедури. Зокрема, законодавцем у ст. 4 Митного кодексу України наводиться тлумачення понятійної категорії «митний режим»; законодавець у ст. 70 Митного кодексу України встановлює види митних режимів; законодавець у ст. 71 Митного кодексу України звертає увагу на те, що «декларант має право обрати митний режим, у який він бажає помістити товари», а «поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей» [21].

Ст. 73 Митного кодексу України окреслює порядок регулювання питань, які пов'язані з митним режимом [21]. У цій статті акцентовано увагу на тім, що умови перебування транспортних засобів, товарів комерційного призначення у відповідному митному режимі, застосування заходів нетарифного й тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності передбачаються цим Кодексом та іншими вітчизняними законодавчими актами з питань сфери зовнішньоекономічної діяльності та митної справи. Вважаємо, що положення ч. 2 ст. 73 Митного кодексу України є доволі позитивним, оскільки питання, які пов'язані з виконанням митних формальностей та здійснення митного контролю товарів, які поміщені в відповідний митний режим, регулюються цим Кодексом [21].

Варто акцентувати увагу на тім, що будь-які зміни, які відбуваються у нормативній базі зачіпають інтереси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. З огляду на це значну роль при формуванні митної політики відводиться регуляторним митним режимам, у межах яких декларантом здійснюються операції щодо митного оформлення й митного контролю.

Про митний режим варто зазначити, що це те, що самостійно обирається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності. Однак, при виборі митного

режиму декларант має надати повноцінне обґрунтування щодо доцільності вибору цього митного режиму. Декларант у передбаченому випадку має право його змінити та замінити на інший. З огляду на це декларантом, який при ввозі товарів немає потрібних дозвільних документів, має право перевести товар з митного режиму імпорту на режим митний склад.

Рішення Європейського суду з прав людини, прийняті на засадах та на виконання європейської Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини, мають вагомий роль для вітчизняної юридичної практики у галузі правового регулювання митних режимів. Враховуючи комплексний міжгалузевий характер правового інституту митного права, правову природу митних режимів, норми міжнародних договорів у галузі митної справи та міжнародної торгівлі є одними із основних джерел права у системі правових норм митних режимів.

У правовому регулюванні митних відносин вагоме значення відіграють постанови Верховного суду, а саме: Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, в яких викладені правові позиції щодо правильного застосування норм процесуального й матеріального права.

У контексті перспективи набуття нашою країною повноправного членства в Європейському Союзі, виникає потреба щодо узгодження вітчизняного законодавчого поля із правом Європейського Союзу, що в першу чергу стосується внесення змін до діючого Митного кодексу України.

Митні режими у Митному кодексі Європейського Союзу носять назву митних процедур. У відповідності до ст. 210 розд. VII «Спеціальні процедури» Регламенту Європейського парламенту і Ради (Європейського Союзу) № 952/2013 від 09 жовт. 2013 р. про встановлення Митного кодексу Союзу, товари можуть бути поміщеними під будь-яку із категорій спеціальних процедур:

- транзит, який охоплює внутрішній й зовнішній транзити;
- зберігання, яке охоплює вільні зони й митний склад;

– перероблення, яке охоплює перероблення за межами митної території й перероблення на митній території [35; 43].

Відповідно до Митного кодексу Союзу транзит товарів може бути як зовнішнім, так і внутрішнім.

Вільне пересування товарів через митні кордони держав – членів Європейського Союзу передбачається внутрішнім транзитом, оскільки сутнісна характеристика Європейського Союзу передбачає реалізацію чотирьох свобод – свободи переміщення капіталів, послуг, робіт, товарів. Митні кордони між країнами – учасницями Європейського Союзу є умовними, однак у компетенцію Європейської комісії може входити встановлення квот у сфері виробництва товарів в окремих країнах – членах Європейського Союзу, таким чином обмежувати експорт або імпорт у межах Європейського Союзу із виплатою компенсацій виробникам продукції.

Митна політика Європейського Союзу у відносинах з іншими країнами є доволі жорсткою, оскільки ключовою метою інституцій Європейського Союзу є захист вітчизняних виробників у країнах – членах Європейського Союзу, знаходження шляхів забезпечення їхнього виходу на зовнішні ринки, у т. ч. й на ринок України.

В Україні актуальним напрямом удосконалення правових норм митних режимів є завершення процесу приведення юридичної практики та вітчизняного законодавства у галузі правового регулювання митних режимів у відповідність до міжнародних вимог з врахуванням перспектив набуття нашою державою повноправного членства в Європейському Союзі.

Констатовано, що в Україні актуальним напрямом удосконалення правових норм митних режимів є завершення процесу приведення юридичної практики та вітчизняного законодавства у галузі правового регулювання митних режимів у відповідність до міжнародних вимог з врахуванням перспектив набуття нашою державою повноправного членства в Європейському Союзі. Вважаємо, що основою для удосконалення діючого вітчизняного законодавства, розроблення перспективного законодавчого

поля у галузі правового регулювання митних режимів слугують дослідження правових засад митних режимів в Україні.

Висновки до розділу 1

1. На основі аналізу та систематизації наукових підходів до визначення сутності митного режиму запропоновано авторське трактування терміна «митний режим». У цьому визначенні митний режим розглядається як складова інституту митних режимів, яка впроваджується відповідно до чинних законодавчих нормативів, відображає сутність взаємопов'язаних суспільних відносин, що виникають у процесі вибору його виду, та забезпечує дотримання ключових принципів захисту прав його учасників.

Авторське визначення підкреслює здатність застосовувати митний режим за умови його відповідності чинному законодавству. Водночас у ньому акцентується увага на існуванні системи взаємозалежних суспільних відносин, які формуються під час вибору конкретного виду митного режиму, що є важливим аспектом його правового регулювання.

2. У кваліфікаційній роботі доведено, що митні режими сприяють визначенню напряму розвитку зовнішньої торгівлі та побудові зовнішньоекономічних відносин, стимулюють розвиток суб'єктів господарювання та зовнішньоекономічну діяльність, беручи до уваги їхні інтереси й потреби в процесі формування взаємообумовленого співробітництва між державою й суб'єктами господарювання, що, своєю чергою призводить до стимулювання зовнішньоекономічної діяльності нашої країни.

3. Встановлено, що надто категорично вести мову про похідність одних функцій від інших або про пріоритетність одних функцій над іншими. Адже кожній із них відводиться неабияка роль у використанні митних режимів. Функції митних режимів є взаємопов'язаними й фактично невідривними одна від одної. Відповідно до сфери митних режимів вести мову про перевагу якоїсь із них можливо лише у вузьких рамках певного митного режиму, а не

інституту загалом. У зв'язку зі складною природою митних режимів зумовлюється їхня багатофункціональність, тобто широкий аспект напрямів впливу на суспільні відносини в процесі функціонування митної справи.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ У СФЕРІ МИТНИХ ВІДНОСИН

2.1. Аналіз оподаткування товарів, які поміщені в митний режим імпорту

Вагомим фактором впливу на надходження митних платежів до Держбюджету виступає оподаткований імпорт, обсяги якого формуються в процесі митного оформлення.

Митний режим імпорту застосовується до товарів, які надходять на митну територію нашої країни та до товарів, які зберігаються під митним контролем або поміщеним у інший митний режим.

Законодавством нашої країни визначений пакет документів, які застосовуються для декларування товарів в митний режим імпорту, які дають змогу встановити порядок здійснення митного оформлення, митного контролю, сплати митних платежів.

Відповідно до норм діючого законодавчого поля відбувається регулювання щодо розміщення товарів у митний режим імпорт (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Оподаткування товарів в митному режимі імпорту

Митний режим	Нарахування та сплата митних платежів		
	мито	акцизний податок	податок на додану вартість
Імпорт – митний режим, згідно якого зарубіжні товари після сплати усіх митних платежів, встановлених вітчизняним законодавством на	Нараховується та сплачується ввізне мито відповідно до ст. ст. 272, 277, частини першої ст. 286 МКУ при умові дотримання	Нараховується та сплачується відповідно до п.п. 213.1.3 п. 213.1 ст. 213 ПКУ Відповідно до ст. 215 ПКУ застосовуються	Нараховується та сплачується відповідно до п.п. в) п. 185.1 ст. 185 ПКУ з врахуванням положень ст. 191 ПКУ Відповідно до

імпорт цих товарів та виконання всіх необхідних митних формальностей випускаються на митній території України для вільного обігу (ст. 74 МКУ)	обмежень та умов, визначених главою 13 МКУ Відповідно до ст. 280 МКУ застосовуються ставки ввізного мита	ставки акцизного податку	ст. 193 ПКУ застосовуються ставки ПДВ
---	---	--------------------------	---------------------------------------

Розглянемо динаміку обсягів оподаткованого імпорту та податкового навантаження на нього в Україні впродовж 2021–2023 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка обсягів оподаткованого імпорту та податкового навантаження на нього в Україні впродовж 2021–2023 рр.

Податки	Роки		
	2021	2022	2023
Оподаткований імпорт, млрд. дол.	67,82	44,00	29,05
Кофіцієнт митного навантаження на імпорт	0,26	0,25	0,22
У т. ч.			
ПДВ	0,21	0,20	0,17
акцизний податок	0,04	0,03	0,03
мито	0,02	0,02	0,02

*Джерело: [8]

Згідно даних табл. 2.2, простежуємо позитивну тенденцію щодо зростання обсягів оподаткованого імпорту в 2021 р., що з нашої точки зору, мало неабиякий вплив на зростання надходжень до бюджету митних платежів. У 2023 р. зниження обсягів даних показників в основному

спричинила зменшена зовнішньоекономічна активність між країнами через запровадження воєнного стану в Україні. З огляду на це відбувалися наступні дії: зменшилася ділова активність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, відбулися зміни в логістичному маршруті, відбулося закриття повітряного простору, вимушене тимчасове припинення роботи окремих митниць.

У 2022 р. обсяги оподаткованого імпорту товарів скоротилися порівняно з 2021 р. у 1,5 рази (з 68,72 млрд. грн. у 2021 р. порівняно з 2022 р. до 44,00 млрд. грн.).

Згідно статистичних даних табл. 2.2 бачимо, що впродовж 2022–2023 рр., тобто після введення воєнного стану, помітно зменшився обсяг оподаткованого імпорту та частка митних платежів у структурі доходів Держбюджету України. З огляду на це констатуємо, що у 2022–2023 рр. колапсу економічної системи України виключно вдалося уникнути завдяки постійній фінансовій допомозі міжнародних країн.

Коефіцієнт митного навантаження на імпорт вказує на обсяг митних платежів, який припадає на гр. од. всього оподаткованого імпорту за відповідний часовий лаг. На 1 дол. США оподаткованого імпорту впродовж 2021–2023 рр. податкове навантаження митними платежами коливалося у межах 0,22–0,26 цента (табл. 2.1).

Згідно даних табл. 2.2 спостерігаємо, що впродовж досліджуваного періоду часу податкове навантаження кожного із видів податків є незмінним. Податок на додану вартість з ввезених товарів має найбільше навантаження на імпорт, що можна пояснити найбільшою його ставкою серед митних податків. Однак, ця тенденція не є новизною серед митних платежів і є притаманною як для країн Єврозони, так і країн Європейського Союзу. Зокрема, у 2021 р. значення цього показника становило 0,21, а у 2022–2023 рр. спостерігаємо незначне його зменшення. Щодо акцизного податку з ввезених товарів теж прослідковується аналогічна тенденція, що передбачено урядовими діями, а саме: запроваджено пільгове оподаткування, направлене на підтримку економіки країни в період війни.

Розглянемо рівень митного навантаження на економіку держави (табл. 2.3). Рівень митного навантаження на економіку держави визначає, який процент митних платежів припадає на вартість усіх кінцевих товарів й послуг, виготовлених усіма сферами економіки на території країни з метою споживання, накопичення, експорту.

Таблиця 2.3

Рівень митного навантаження на економіку держави, %

Рівень митного навантаження	Роки		
	2021	2022	2023
	11,4	8,3	

*Джерело: [10]

З вищевказаних даних табл. 2.3 бачимо, що значення цього показника було найвищим у 2021 р. й становило 11,4%.

Розглянемо фізичні обсяги оподаткованого імпорту товарів за досліджуваний період (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Фізичні обсяги оподаткованого імпорту товарів за досліджуваний період,

МЛН. ТОНН

Фізичні обсяги оподаткованого імпорту товарів	Роки			
	лютий 2022	лютий 2023	січень 2022	січень 2023
	4,34	2,0	2,33	2,35

*Джерело: [10]

Зміни у обсязі імпорту окремих бюджетоформуючих товарів (газів, нафтових, нафтопродуктів, вугілля, добрив) поряд з коливанням світових цін на них також були одними із стримуючих факторів збільшення бази оподаткування імпортованих товарів.

Розглянемо обсяги пілг зі сплати митних платежів надані при поміщенні товарів у митний режим імпорту.

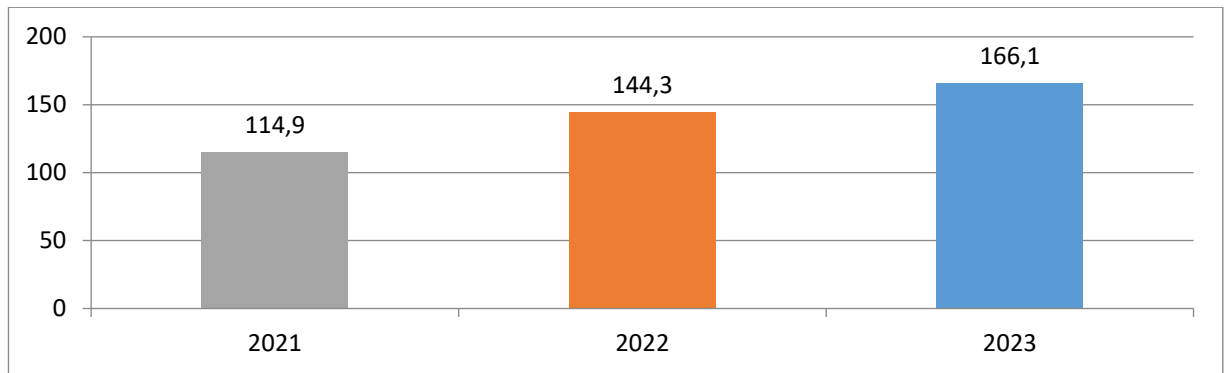

Рис. 2.1. Обсяги пільг зі сплати митних платежів надані при поміщенні товарів у митний режим імпорт, млрд. грн.

**Джерело: [24]*

У 2023 р. у порівнянні з 2021 р. бачимо, що зросли пільги зі сплати митних платежів – обсяги пільг наданих при поміщенні товарів у митний режим імпорт (рис. 2.1), а саме: збільшилися на 51,2 млрд. грн.

Вважаємо за необхідність розглянути динаміку пропущених через кордон транспортних засобів на вивіз у 2021–2023 рр. (рис. 2.2).

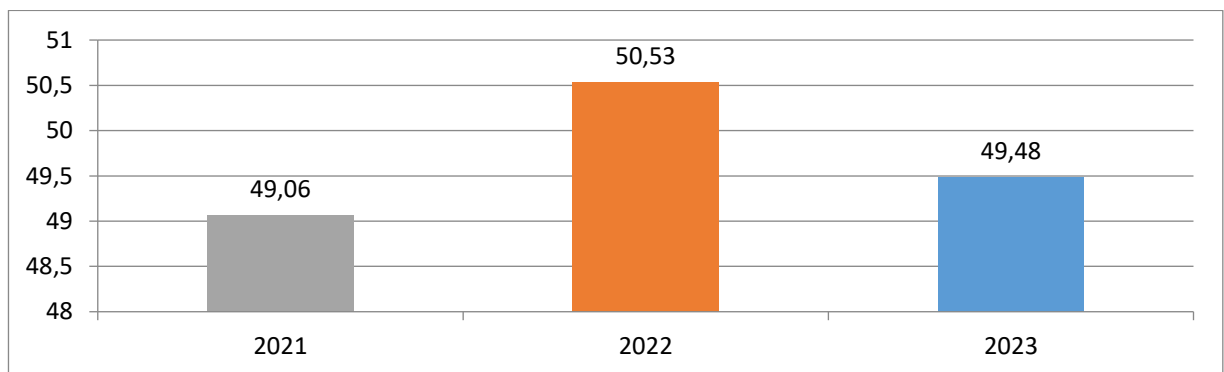

Рис. 2.2. Динаміка пропущених через митний кордон України транспортних засобів на вивіз за станом 2021–2023 рр., %

**Джерело: [9]*

Згідно рис. 2.2 бачимо, що процент пропущених транспортних засобів на вивіз коливається приблизно на рівні 50%. Процент пропущених транспортних засобів на вивіз у 2022 р. збільшився до 50,53%. У 2023 р. процент пропущених транспортних засобів на вивіз повернувся до рівня 2021 р. й становив 49,48%.

Вважаємо за необхідність розглянути динаміку пропущених через кордон товарів на вивіз у 2021–2023 рр. (рис. 2.3).

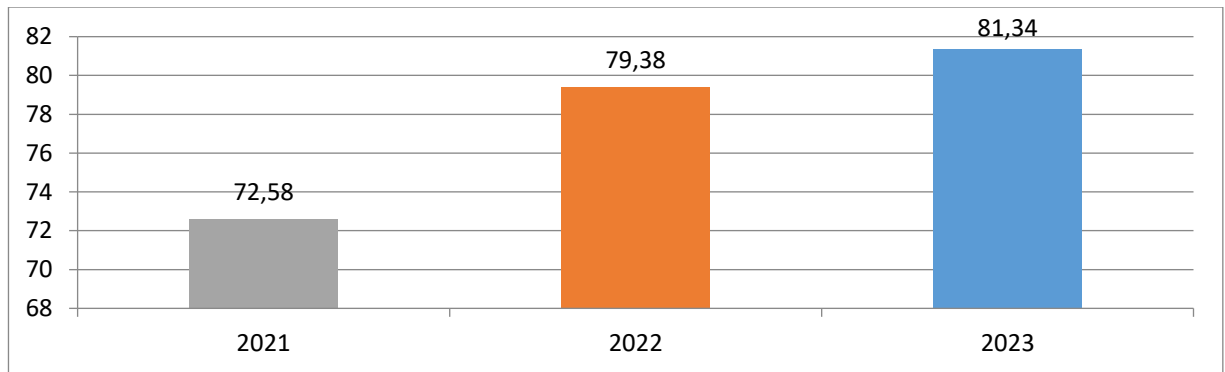

Рис. 2.3. Динаміка пропущених через митний кордон України товарів на вивіз за станом 2021–2023 рр., %

**Джерело: [9]*

У 2022 р. з початком збройної агресії відбулися зміни в динаміці пропущених через митний кордон товарів. Процент товарів на вивіз збільшився на 79,38%, що, з нашої точки зору, можна пояснити збільшенням попиту на вивіз в умовах військової агресії. У 2023 р. відбулася позитивна тенденція щодо товарів на вивіз. Процент товарів на вивіз збільшився до 81,34%.

Розглянемо товарну структуру імпорту України з Європейського Союзу за станом 2023 р. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Товарна структура імпорту України з Європейського Союзу
за станом 2023 р., млн. дол. США**

Товари	Експорт
Сільськогосподарська продукція	3629
Мінеральні продукти	6624
Хімічна продукція	6454
Лісоматеріали та деревообробка	740
Промислові товари	782
Чорні та кольорові метали	1439
Машини та обладнання	8225

Джерело: [45]

У 2023 р., як бачимо з табл. 2.5, товарну структуру імпорту України з Європейського Союзу переважно представлено продукцією машинобудування та обладнання.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи приходимо до висновку, що досить значною є роль митного регулювання в реалізації фіскальної складової нашої держави, що можемо пояснити рівнем митного навантаження на імпорт й економіку в цілому.

2.2. Аналіз оподаткування товарів, які поміщені в митний режим експорту

Впродовж останніх років все більша кількість вітчизняних підприємств у сучасних умовах намагається зробити переорієнтацію на зовнішній ринок, тим самим здійснюючи розширення ринку збуту для вітчизняних виробників послуг та товарів. Якість продукції підвищується, позиції вітчизняних товаровиробників на світовому ринку послуг та товарів зміцнюються завдяки розвиткові експортної діяльності. Вагомим є той момент, що підприємства, які провадять цей вид діяльності наділені рядом переваг та пільг в процесі здійснення митного оформлення та оподаткування.

Товари, які поміщено в митний режим експорту відповідно до митного законодавчого поля України втрачають статус вітчизняних з моменту їхнього фактичного вивезення за межі митної території України.

Вагомим фактором впливу на надходження митних платежів до Держбюджету виступає оподаткований експорт, обсяги якого формуються в процесі митного оформлення (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Оподаткування товарів в митному режимі експорту

Митний режим	Нарахування та сплата митних платежів		
	мито	акцизний податок	податок на додану вартість
Експорт – митний режим, відповідно до якого вітчизняні товари випускаються задля вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їхнього зворотного ввезення (ст. 82 МКУ)	Відповідно до ст. 273, ч. 7 ст. 280 та ч. 4 ст. 286 МКУ нараховується й сплачується вивізне мито На вітчизняні товари ставки вивізного мита, що вивозяться за межі митної території України, встановлюються окремими законами	Відповідно до п. п. 213.2.1 п. 213.2 ст. 213 ПКУ не сплачується	Відповідно до п. п. а) п. п. 195.1.1 п. 195.1 ст. 195 ПКУ не сплачується

У табл. 2.7 відображено показники зниження/зростання обсягів експорту в нашій країні впродовж 2021–2023 рр.

Таблиця 2.7

Показники зниження/зростання обсягів експорту в нашій країні впродовж 2021–2023 рр.

Роки	Експорт, тис. дол. США	У % відношенні до попереднього періоду	У % відношенні до загального обсягу
2021	68072328,80	138,40	100
2022	44135592,50	64,80	100
2023	36186162,10	82,00	100

*Джерело: [37; 38; 39]

Згідно даних табл. 2.7 спостерігаємо, що обсяг експорту в Україні має тенденцію до зменшення, виняток становить 2021 р. Вважаємо, що російсько-українська війна внесла неабиякі корективи в розвиток вітчизняної експортної діяльності. Обсяги експорту у 2022–2023 рр. значною мірою скоротилися в порівнянні з попереднім 2021 р.

Варто констатувати той факт, що менше вітчизняної продукції експортується автомобільним транспортом, а більше залізничними та морськими шляхами. Значною мірою ускладнилася робота морських портів через військові сутички на півдні нашої країни, у зв'язку з цим деякі частково або в повній мірі припинили діяльність. У серп. 2022 р. ситуація значно покращилася, оскільки відбулося часткове/неповне розблокування портів Великої Одеси. З огляду на це збільшилася кількість експортованої продукції морськими шляхами.

Про значний вплив політичних, економічних факторів та військової агресії з боку російської федерації на зовнішню торгівлю нашої країни свідчить загальна динаміка експортних операцій (табл. 2.7).

Вважаємо за необхідність розглянути динаміку пропущених через кордон транспортних засобів на ввіз у 2021–2023 рр. (рис. 4).

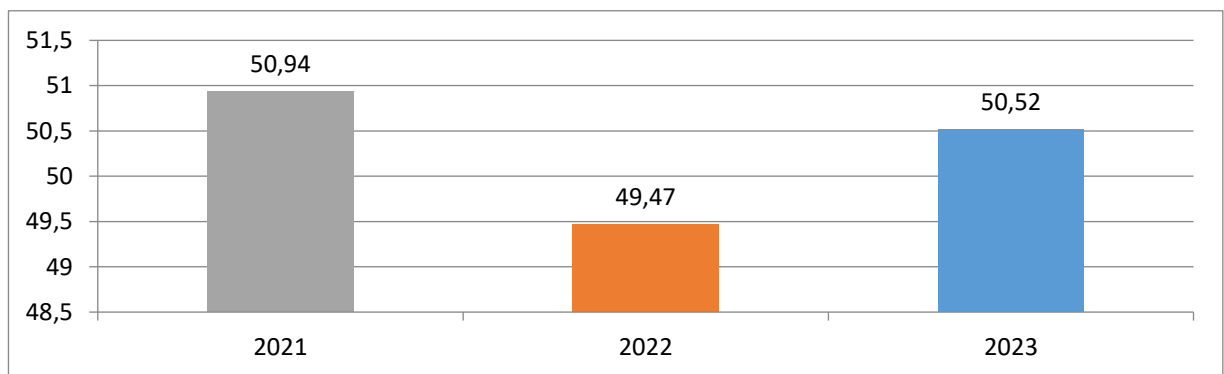

Рис. 2.4. Динаміка пропущених через митний кордон України транспортних засобів на ввіз за станом 2021–2023 рр., %

**Джерело: [11]*

Згідно рис. 2.4 бачимо, що процент пропущених транспортних засобів на ввіз коливається приблизно на рівні 50%. Процент пропущених транспортних засобів на ввіз у 2022 р. зменшився до 40,47%. У 2023 р. процент

пропущених транспортних засобів на ввіз повернувся до рівня 2021 р. й становив 50,52%.

Вважаємо за необхідність розглянути динаміку пропущених через кордон товарів на ввіз у 2021–2023 рр. (рис. 2.5).

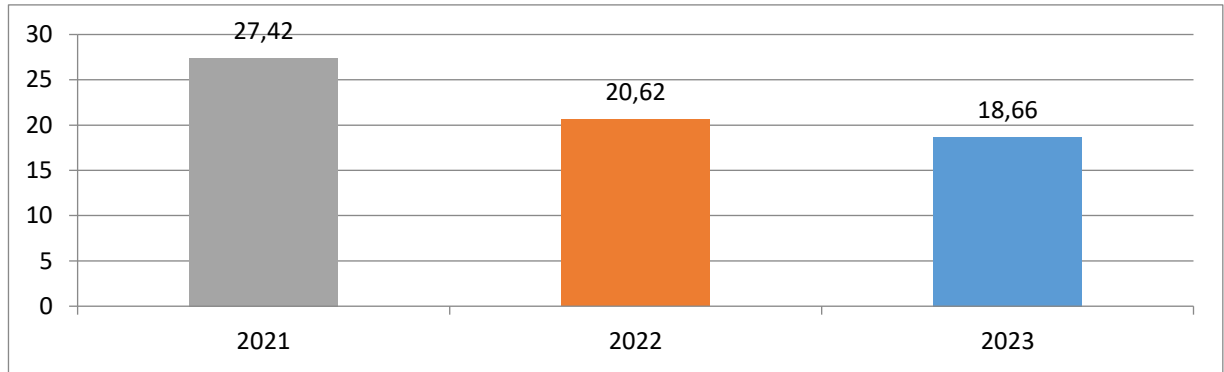

Рис. 2.5. Динаміка пропущених через митний кордон України товарів на ввіз за станом 2021–2023 рр., %

**Джерело: [13]*

У 2022 р. з початком збройної агресії відбулися зміни в динаміці пропущених через митний кордон товарів. Процент товарів на ввіз зменшився у 2022 р. на 20,62%, що, з нашої точки зору, можна пояснити зсувом у торговельних потоках через обмеження ввозу товарів до країни в умовах військової агресії. У 2023 р. знову відбулася негативна тенденція щодо товарів на ввіз. Процент товарів на вивіз зменшився до 18,66%.

Пропонуємо розглянути й здійснити порівняння надходження вивізного мита до Держбюджету впродовж 2021–2023 рр. (довоєнного стану та після початку російського вторгнення) (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз надходжень вивізного мита до Держбюджету України за станом 2021–2023 рр., млн. грн.

Вид митного платежу	Надходж. за 2021 р.	Виконан. до уточн. річн. плану, %	Надходж. за 2022 р.	Виконан. до уточн. річн. плану, %	Надходж. за 2023 р.	Виконан. до уточн. річн. плану, %
Вивізне мито	1 322,2	294,49	2 335,7	251,7	559,1	29,27

**Джерело: [10]*

Спостерігаємо з табл. 2.8 значну зміну динаміки надходжень щодо вивізного мита. Показники значною мірою перевищили план у 2021 р. (294,49%), однак, у 2023 р. простежується стрімке зменшення до лишень 29,27% від плану. 2023 р. не приніс надій на покращення ситуації, на що вказало зменшення вивізного мита до бюджету держави.

З огляду на це повномасштабне вторгнення російської федерації у 2022 р. призвело до пошкодження й руйнування митної інфраструктури, зменшилися обсяги торгівлі, а також ввелися пільгові умови оподаткування для деяких із категорій товарів.

Розглянемо товарну структуру експорту України до Європейського Союзу за станом 2023 р. (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

**Товарна структура експорту України до Європейського Союзу
за станом 2023 р., млн. дол. США**

Товари	Експорт
Сільськогосподарська продукція	12497
Мінеральні продукти	1939
Хімічна продукція	749
Лісоматеріали та деревообробка	1384
Промислові товари	388
Чорні та кольорові метали	3008
Машини та обладнання	1314

**Джерело: [45]*

Як впливає з табл. 2.9, проблемні аспекти щодо доступу до головних ринків, проблеми з логістикою та вплив війни на виробничі потужності призвели до зміщення експорту України на сільськогосподарську продукцію.

Вагоме питання, яке в контексті наукового дослідження неможливо оминути увагою, – втрати вітчизняної економіки від блокування українсько-польського кордону у листоп. 2023 р. (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Втрати вітчизняної економіки від блокування українсько-польського кордону у листоп. 2023 р., %

Експорт вантажним транспортом	Митний дохід	Експорт через кордон Польщі
-26,7	-19	-40

*Джерело: [13]

Згідно даних табл. 2.10, спостерігаємо, що найбільші втрати вітчизняної економіки від блокування українсько-польського кордону в листоп. 2023 р. відбулися на експорті через кордон Польщі – 40%.

Вважаємо, що в наступні роки теж відчуватимуться негативні ефекти від блокування пунктів пропуску, оскільки будуть розірваними довгострокові контракти.

Констатовано, що блокування автомобільних переходів на пункті пропуску з Польщею поставило під загрозу вагому частку зовнішньої торгівлі України, а, з нашого погляду, й усю стабільність вітчизняної економіки в середньостроковій перспективі. З огляду на це не минути численних негативних наслідків для вітчизняного бізнесу й його контрагентів.

2.3. Оцінювання результативності митного контролю митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин

Для нашої держави та її митної політики серйозним викликом є запровадження воєнного стану. Митна політика за таких умов набуває неабиякого вагомості значення, оскільки відіграє ключову роль у результативному функціонуванні міжнародних торговельних відносин, у забезпеченні безпеки, у захисті економічних інтересів держави. З огляду на це оцінювання результативності митного контролю митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин є вагомим завданням з метою

окреслення його дієвості в умовах загострення ситуації та кризових явищ в Україні.

З метою оцінювання результативності митного контролю митних режимів пропонуємо розглянути динаміку щодо кількості оформлених митних документів (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

**Динаміка кількості оформлених митних документів
за станом 2021–2023 рр.**

Роки	Оформлено митних декларацій форми МД-2, тис. шт.	Відхилення		Оформлено інших митних документів, тис. шт.	Відхилення	
		Абсолютний приріст, тис. шт.	Відносний приріст, %		Абсолютний приріст, тис. шт.	Відносний приріст, %
2021	5159,3	694,7	15,56	1024	178	21,04
2022	3532,8	-1626,5	-31,53	556,3	-467,7	-45,67
2023	3518,7	-14,1	-0,40	485,1	-71,2	-12,80

**Джерело: [9]*

У 2021 р. оформлено 5159,3 тис. митних декларацій форми МД-2 та 1024 тис. інших митних документів (табл. 2.11). Однак, коли розпочалася війна, тобто у 2022 р., на 31,53% відбулося різке зниження кількості оформлених митних декларацій форми МД-2, а також на 45,67% інших митних документів, що, з нашої точки зору, можна пояснити економічними труднощами, спричиненими викликами військового конфлікту. Зменшення кількості оформлених документів спостерігалось й в 2023 р. Зменшення відбулося на 0,40% (оформлено 3518,7 тис. декларацій МД-2) та на 12,80% (оформлено 485,1 тис. інших митних документів), що, з нашого погляду, вказує на стабілізацію економічної ситуації після військової агресії.

З'ясовано, що вагомий вплив політичних й економічних факторів, у т. ч. війна, впродовж досліджуваного періоду, здійснили негативний вплив на

обсяг оформлених митних документів в Україні, що віддзеркалюється у їхній динаміці.

Розглянемо кількість оформлених митних декларацій форми МД-2 за процедурою електронного декларування (рис. 2.6).

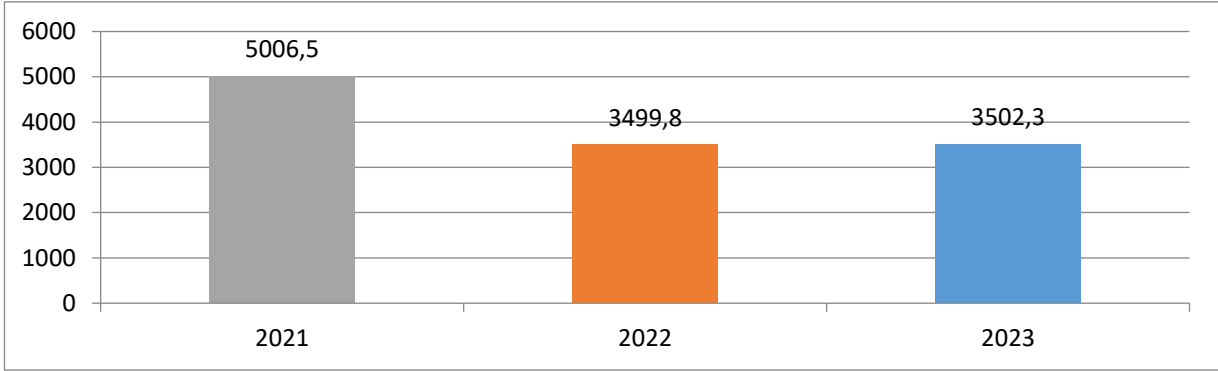

Рис. 2.6. Кількість оформлених митних декларацій форми МД-2 за процедурою електронного декларування, тис. шт.

**Джерело: [9]*

Згідно даних рис. 2.6, частка митних декларацій форми МД-2, оформлених за процедурою електронного декларування становила 5006,5 тис., про що говорить високий рівень застосування електронних технологій в процесі митного декларування та готовність суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності до використання цих технологій. У 2023 р. у порівнянні з 2022 р. частка митних декларацій за процедурою електронного декларування зросла, що можемо пояснити тим, що в умовах військового конфлікту підприємства можуть стикнутися з труднощами до доступу щодо фізичного оформлення через зниження результативності роботи митних органів, обмеження в їхній роботі, технічні й економічні обставини.

Розглянемо динаміку вартості та кількості справ щодо порушення митних правил за станом 2021–2023 рр. (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Динаміка вартості та кількості справ щодо порушення митних правил за станом 2021–2023 рр.

Показники	Роки
-----------	------

	2021	2022	2023
Кількість виявлених ПМП, тис.	28,128	11,098	11,935
Сума виявлених ПМП, млрд. грн.	2,81	2,96	8,89

**Джерело: [14; 15; 16]*

Щодо митного контролю митних режимів, то у 2022 р. кількість справ про порушення митних режимів мала тенденцію до збільшення з 11,098 до 11,935 у 2023 р., тобто є приріст на 7,5%.

У справах про порушення митних правил вартість предметів правопорушень у 2022 р. зросла з 2,96 млрд. грн. до 8,89 млрд. грн. у 2023 р., тобто спостерігаємо триразове збільшення. Таким чином, згідно табл. 2.12 спостерігаємо зростання суми стягнень до Держбюджету.

Розглянемо питання, що стосується оформлення митних декларацій у режимі імпорт та у режимі експорт (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Час митного оформлення за станом 2021–2023 рр., хв.

Роки	Оформлення митних декларацій	
	у режимі імпорт	у режимі експорт
2021	110	50
2022	109	49
2023	94	52

**Джерело: [23]*

Згідно даних табл. 2.13, за досліджувані нами роки час оформлення митних декларацій у режимі імпорту та у режимі експорту приблизно знаходиться на однаковому рівні. Варто констатувати той факт, що показник часу митного оформлення митних декларацій у режимі імпорт не охоплює показники декларацій згідно яких по митному оформленню відмовлено, тому це, з нашої точки зору, не дає реальної картини щодо витрат часового лагу декларанта.

Розглянемо результативність діяльності митниці в процесі контролю правильності визначення митної вартості (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Результативність діяльності митниці в процесі контролю правильності визначення митної вартості за станом 2021–2023 рр.

Роки	Рішення про коригування митної вартості товарів		Питома вага додатково нарахованих сум у структурі надходжень
	к-ть, шт.	сума додатково нарахованих митних платежів, грн.	
2021	21411	2 285 522 444,68	0,5%
2022	13924	1 088 906 646,70	0,4%
2023	18070	2 274 981 667,80	0,5%

*Джерело: [23]

Наведені дані табл. 2.14 свідчать про те, що за 2023 р. з майже 227,4 млрд. грн. митних платежів, перерахованих платником податків, за рахунок діяльності по контролю за правильністю визначення митної вартості забезпечено лише 0,5%. З огляду на це 99,5% випадків становить добровільна сплата податків.

Розглянемо результати оскарження рішень митниці щодо коригування митної вартості до суду (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Результативність оскарження рішень митниці щодо коригування митної вартості до суду за станом 2021–2023 рр.

Роки	Оскаржено рішень про коригування митної вартості товарів		Прийнято рішень не на користь митниці		Питома вага рішень, винесених не на користь митниці	
	к-ть, шт.	додатково нараховано митних платежів за	к-ть, шт.	на суму, грн.	за к-тю	за сумою донарахованих платежів

		рішеннями, що оскаржено, грн.				
2021	4789	712 895 265,78	3391	533 125 509,24	71%	75%
2022	3577	565 609 639,42	2013	370 404 177,36	57%	65%
2023	6302	1 193 994 399,76	1068	225 444 628,22	17%	19%

*Джерело: [23]

Згідно табл. 2.15 робимо висновки, що простежується тенденція щодо зниження питомої ваги резолюцій винесених не на користь держави за рішеннями, що оскаржено. У 2023 р. фіксуємо результати рішень митниці на вагому суму.

У табл. 2.16 розглянемо контроль правильності класифікації товарів за станом 2021–2023 рр.

Таблиця 2.16

Контроль правильності класифікації товарів за станом 2021–2023 рр.

Роки	Винесено рішень про класифікацію товару		Оскаржено рішень про визначення коду товару		Прийнято судами рішень не на користь митного органу	
	к-ть, шт.	надходження до бюджету, грн.	к-ть, шт.	на суму, грн.	к-ть	на суму, грн.
2021	2486	154 720 260	167	23 241 808	126	11 728 000
2022	1616	133 085 059	63	9 492 841	149	19 579 000
2023	1830	197 414 980	97	29 948 560	58	7 838 000

*Джерело: [23]

Фіскальний ефект від діяльності митниці по контролю за правильністю класифікації товарів становить 0,04% (табл. 2.16). У 60% випадків суди виносили оскарження не на користь митного органу. Так, у 2022 р. показники по вартості і кількості рішень перевищують навіть кількість оскаржень. Цю ситуацію можемо пояснити зростанням кількості судових рішень, винесених за результатами минулих років.

Висновки до розділу 2

1. Згідно зі статистичними даними, доведено, що впродовж 2022–2023 рр., тобто після введення воєнного стану, помітно зменшився обсяг оподаткованого імпорту та частка митних платежів у структурі доходів Держбюджету України. З огляду на це констатуємо, що у 2022–2023 рр. колапсу економічної системи України виключно вдалося уникнути завдяки постійній фінансовій допомозі міжнародних країн.

З'ясовано, що вагомий вплив політичних й економічних факторів, у т. ч. війна, впродовж досліджуваного періоду, здійснили негативний вплив на обсяг оформлених митних документів в Україні, що віддзеркалюється у їхній динаміці.

2. У 2023 р. зниження обсягів оподаткованого імпорту, коефіцієнту митного навантаження на імпорт, в основному спричинила зменшена зовнішньоекономічна активність між країнами через запровадження воєнного стану в нашій державі. З огляду на це відбувалися наступні дії: зменшилася ділова активність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, відбулися зміни в логістичному маршруті, відбулося закриття повітряного простору, вимушене тимчасове припинення роботи окремих митниць.

3. Проведене дослідження дало можливість висунути гіпотезу, що найбільші втрати вітчизняної економіки від блокування українсько-польського кордону в листоп. 2023 р. відбилися на експорті через кордон Польщі – 40%. Вважаємо, що в наступні роки теж відчуватимуться негативні ефекти від блокування пунктів пропуску, оскільки будуть розірваними довгострокові контракти. Констатовано, що блокування автомобільних переходів на пункті пропуску з Польщею поставило під загрозу вагому частку зовнішньої торгівлі України, а, з нашого погляду, й усю стабільність вітчизняної економіки в середньостроковій перспективі. З огляду на це не минути численних негативних наслідків для вітчизняного бізнесу й його контрагентів.

РОЗДІЛ III

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ У СФЕРІ МИТНИХ ВІДНОСИН

3.1. Зарубіжний досвід використання митних режимів при наданні послуг у сфері митних відносин та можливості його імплементації в Україні

Зарубіжний досвід використання митних режимів є вагомим предметом вивчення у вітчизняній доктрині. Відносно недавно сформувалася вітчизняна система митних режимів, однак впровадження власних розробок й використання зарубіжного досвіду дали змогу митниці вийти на якісно новий рівень надання адміністративних послуг, застосувати інноваційне управління ризиками у процесі переміщення транспортних засобів й товарів через митний кордон України, запровадити механізм «Єдиного вікна», автоматизовану систему митного оформлення.

США виступає одним із яскравих прикладів результативного використання автоматизованих систем митного оформлення та митного контролю. Для електронного декларування товарів у США створено дієве законодавче поле, т. ч. у цій державі вирішено питання про однаковий підхід щодо відповідальності за декларування, не дивлячись на те, у якому вигляді його організовано, в паперовому чи електронному (1–2% товарів оформляється за паперовими носіями). У США систему митного оформлення товарів побудовано згідно принципів створення повного електронного опису товарів, тобто комп'ютеризації інформаційного простору про товар в процесі транспортування його від пункту завантаження за кордоном до пункту розвантаження та випуску на теренах США. Система BRASS виступає однією з найкращих американських технологічних розробок спеціалістів, яка дає змогу проводити митне оформлення й митний контроль імпортного відправлення впродовж 5–10 секунд. Це є одним з останніх найкращих

розробок американської митниці, яке спеціально винайшли з метою спрощення формальностей відносно великої кількості товарів. Прийняття оперативного рішення у пункті пропуску місцевими підрозділами митної служби США та застосування спеціального штрих-коду є ключовим досягненням технології з використанням системи BRASS. Зазвичай штрих-код формує митний брокер й повторює головні характеристики відправлення.

З огляду на це використання й накопичення митної історії минулих років з метою ідентифікації суб'єктів й товарів зовнішньоекономічної діяльності, повна інформатизація й комп'ютеризація митного процесу виступають ключовим чинником у США для прискорення митного оформлення та митного контролю, з метою убезпечитися від потенційної загрози зовнішньоекономічній діяльності. Вважаємо, що заслуговує уваги вищеописаний досвід США на визначення здатності його імплементації у вітчизняне законодавче поле.

Розглянемо зарубіжний досвід Великої Британії щодо використання митних режимів. Ця країна – одна з найрозвиненіших у Західній Європі, з високим рівнем митного обслуговування та стабільно високим рівнем зовнішньої торгівлі. Вагому роль у використанні митних режимів у цій країні відіграє система управління ризиками, яка застосовується Королівською митно-акцизною службою й наділена трикомпонентною структурою, а саме:

- застосовує автоматизовану систему визначення рівня ризику;
- використовує розвідувальну інформацію правоохоронних підрозділів митної служби;
- застосовує інтуїцію посадової особи митниці.

Більша частина товарів, які перетинають митний кордон Великої Британії, поступають з Європейського Союзу. У процесі перевезення таких товарів митна декларація є відсутньою, лишень до митного органу подаються комерційні й транспортні документи, у яких міститься обмежена кількість інформації, необхідна для результативного митного контролю. Переконані,

що цей досвід заслуговує уваги й впровадження на митних постах нашої держави.

Вагомим є досвід використання митних режимів в Італії. Ця держава має довготривалу історію транзитних переміщень та є однією з важливих центрів міжнародної торгівлі. У склад Міністерства фінансів Італії організаційно входить митна служба Італії, органи управління державним майном та податкові органи.

У Італії система управління ризиками складається з блоків, а саме:

- методології аналізу ризиків та управління;
- організації з управління ризиками;
- технічного впровадження системи аналізу та управління ризиками.

На онлайн-з'єднанні інспектора митниці з центральною комп'ютерною системою ґрунтується автоматизована інформаційна система управління ризиками, а також на одержанні автоматичного рішення на засадах якого будуються його всі подальші дії. Сьогодні цією державою з метою підвищити результативність системи управління ризиками проводиться робота щодо взаємного обміну інформацією з іншими державами.

Генералізована система преференцій привертає увагу в регулюванні митних режимів Японії, яка направлена на сприяння економічного зростання в державах, які розвиваються та призначена для збільшення доходів цих держав від експорту. Генералізованою системою преференцій цієї держави передбачено, що імпорт аж понад 3500 видів товарів з України та інших держав, які розвиваються, здійснюється зі сплатою мита нижче загального рівня або без сплати ввізного мита. Для того, щоб товари одержали преференційний митний режим в процесі ввезення їх до Японії, японським органам митних служб варто надати сертифікат походження товару згідно форми «А» (об'єднані декларація й сертифікат). Сертифікат надається митними органами на підставах заяви від експортера, коли він здійснює експорт відповідних товарів. Такий досвід для нашої країни є позитивним для використання в перспективі.

Більш корисним для розвитку вітчизняної митної справи й заслуговує на увагу досвід використання митних режимів у Китайській Народній Республіці. Митною службою Китайської Народної Республіки здійснюється контроль за пропуском через кордон у прикордонних пунктах. Надзвичайно високими темпами славиться китайська економіка впродовж останніх років. Цю ситуацію можемо пояснити багатьма економічними факторами, серед яких неабияке значення приділяється виваженій митно-тарифній політиці. Експорт виступив одним із рушійних сил зростання економіки Китаю, у цій державі все зроблено на виконавчому й законодавчому рівнях для його підтримки й захисту стратегічних сфер. Китайська митниця спиралася на передові методи й досвід міжнародної митної спільноти, у зв'язку з чим стала більш адаптованою до світової митної практики. Досвід гнучкої тарифної політики й стимулювання експорту в Китаю, з нашої точки зору, заслуговує на увагу й імплементацію у вітчизняне законодавство. Політика захисту вітчизняного виробника та стимулювання вітчизняної промисловості за рахунок заходів нетарифного й тарифного регулювання у процесі використання митних тарифів у цьому досвіді є ключовою. Митний режим переробки на митній території нашої держави (який застосовується в Китайській Народній Республіці) потребує удосконалення завдяки достатньо невисокому потенціалу розвитку національної економіки й вартості праці.

Діяльність Світової організації торгівлі відіграє вагоме значення у процесі інформатизації в Україні митних режимів. З нашого погляду, спрощення та підвищення ефективності здійснення митних процедур через їхню інформатизацію є одним із ключових сучасних напрямів роботи Світової організації торгівлі. Цілий ряд резолюцій, рекомендацій, правил та конвенцій було прийнято у цьому аспекті. Угода зі спрощення процедур торгівлі (TFA) є однією із таких конвенцій. Це саме вона була головним підсумком роботи дев'ятої Міністерської конференції, організованої на базі Світової організації торгівлі. Частиною Балійського пакету домовленостей є TFA, у якій містяться положення щодо прискорення процесу митного

оформлення й руху товарів, включаючи й товар у дорозі. Центральним меседжем положень Угоди з спрощення процедур торгівлі в процесі здійснення імпортно-експортних процедур до держав-членів Світової організації торгівлі ставиться вимога щодо підтримання чи прийняття процедури надання дозволу на використання електронної форми документів.

Проведене дослідження дало можливість висунути гіпотезу, що в Україні вагомим напрямком удосконалення адміністрування митних режимів має слугувати максимальна інформатизація та автоматизація митних процедур у процесі здійснення митного оформлення та митного контролю товарів з дотриманням положень податкового та митного законодавств (згідно аналогії із системою електронного митного оформлення у США).

3.2. Проблемні аспекти використання митних режимів та прагматизм їхнього вирішення

Введення в Україні воєнного стану породжується серйозними викликами щодо стабільності держави та її безпеки, суттєво чинить вплив на використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин. Митна політика навіть у звичайних умовах, не кажучи вже про воєнний стан, відіграє вагому роль у захисті державних інтересів та забезпеченні економічної розвиненості. Це значення в умовах військової агресії стає ще критичнішим, потребує результативних стратегій реагування та прагматизму вирішення проблем.

Пропонуємо систематизувати проблемні аспекти використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Проблемні аспекти використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин

Зменшення обсягів зовнішньоекономічних операцій через тимчасову окупацію окремих територій та руйнування експортних виробничих потужностей
--

Неузгодженість національної нормативно-правової бази з нормами чинного європейського законодавства
Недостовірність декларування, що веде до заниження митної вартості товару, яка слугує базою для розрахунку митних платежів
Низький рівень співпраці між інституціями, які беруть безпосередню участь у процесі реалізації митного контролю
Недостатній рівень цифровізації митних процесів, які суперечать найкращим світовим практикам і сучасним технічним досягненням
Недостатній рівень проведення реформи митної служби в галузі управління кадровим потенціалом

Зменшення обсягів зовнішньоекономічних операцій через тимчасову окупацію окремих територій та руйнування експортних виробничих потужностей – це вагоме проблемне питання й серйозний виклик для вітчизняної митної політики, оскільки негативно віддзеркалюється на адмініструванні митних надходжень до Держбюджету України. Зменшення обсягів зовнішньоекономічних операцій (експорту) чинить вплив на конкурентоздатність українських товарів на зовнішніх ринках, що, з нашої точки зору, призводить до порушення балансу торгівлі й до збільшення обсягів дефіциту зовнішньої торгівлі.

Порушення ланцюжків виробництва й постачання відбувається в процесі руйнації експортних виробничих потужностей, що, на нашу думку, ускладнює управління митним контролем й митними процесами загалом. Це спричинює збільшення обсягів корупції, затримки у митних процедурах та інших негативних процесах, що ставлять під загрозу результативність проведення митної політики. Також неабияк ускладнює ситуацію з митним оформленням та митним контролем часткова окупація окремих територій, тому що стає проблемним аспектом порушення митних процедур та правил на цих територіях. Брак на окремих окупованих територіях контролю над виробництвом й переміщенням товарів є джерелом незаконного вивезення

або ввезення товарів, що загрожує, з нашого погляду, безпеці держави та стабільності її митної системи.

Неузгодженість національної нормативно-правової бази з нормами чинного європейського законодавства є важливою проблемою, яка може призводити до порушення міжнародних угод й договорів, якими регулюються торговельні взаємовідносини між нашою країною й країнами-партнерами. Ця проблематика призводить до ускладнення здійснення митних процедур, що підвищує корупційний ризик та спричинює затримки вантажопотоків. Вважаємо, що несумісність національної нормативно-правової бази з нормами чинного європейського законодавства слугує перепорою в процесі імпорту товарів з-за кордону або їхнього експорту за кордон. Ще більшої актуальності ця проблема набуває в умовах воєнного стану, тому що наша держава як ніколи потребує міжнародної співпраці й підтримки з метою убезпечити безпеку країни. Отже, обмеження щодо можливості заручитися підтримкою й допомогою, ускладнення взаємовідносин з міжнародними партнерами, ускладнюється неузгодженістю законодавчого поля.

Недостовірність декларування, що веде до заниження митної вартості товару, яка слугує базою для розрахунку митних платежів, порушує рівність умов й справедливість для усіх учасників зовнішньоекономічних операцій. Тобто, з метою уникнення сплати митних платежів деякі суб'єкти можуть вдаватися до штучного заниження вартості товарів. Це призводить до спотвореної конкуренції на ринку та до втрати частини доходів Держбюджету України. Недостовірність декларування, разом з тим, призводить до проникнення на ринок незаконних предметів й товарів, що виступають загрозою для безпеки держави. З нашого погляду, виробилася сприятлива ситуація щодо збільшення обсягів цих порушень в умовах воєнного стану, тому що акцент митних органів зроблений на інші, більш вагомі й актуальні завдання.

У результаті штучного заниження митної вартості товарів при імпорті або її штучного завищення чиниться у підсумку негативний вплив на надходження коштів до Держбюджету та на економіку України.

Низький рівень співпраці між інституціями, які беруть безпосередню участь у процесі реалізації митного контролю, з нашого погляду, ця проблематика ускладнює результативність митної політики нашої держави та чинить загрозу для її стабільності й безпеки. З огляду на це з метою запобігання контрабандних поставок, незаконним переміщенням товарів та інших правопорушень, є надзвичайно ключовою координація роботи між правоохоронними, військовими та митними органами влади. До прогалин у митному контролі, до дублювання функціональних обов'язків та до недостатнього обміну інформаційними потоками призводить недостатня гармонізація співпраці між цими інституціями. Це може бути вагомою причиною для своєчасного виявлення й припинення незаконних діянь, серед яких: терористичні загрози через кордон чи контрабандні поставки. Низький рівень співпраці між інституціями, які беруть безпосередню участь у процесі реалізації митного контролю, може породити протистояння й конфлікти між ними, що може спонукати, з нашої точки зору, до порушення законності в роботі митних органів та паралізування митних процедур.

Недостатній рівень цифровізації митних процесів, які суперечать найкращим світовим практикам і сучасним технічним досягненням. Використання в процесі здійснення митних процедур паперових носіїв інформації характеризується рядом недоліків, які в умовах воєнного стану стають особливо значимими. Це призводить до значної затримки у митних процедурах та відповідно затримки у обробці інформації. Результативного й швидкого реагування на переміщення товарів через митний кордон можуть потребувати умови збройної агресії, що ускладнюється через застосування застарілих методів роботи. Паперова документація тягне за собою збільшення ризиковості втрат або пошкодження документації, що значною мірою може призвести до втрати контролю в процесі переміщення товарів та

порушень митних процедур. З огляду на це використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин варто розглядати через призму здійснення цифровізації, яка значною мірою полегшить роботу митних органів та призведе до підвищення їхньої результативності. Відсутність цифровізації зводить до максимуму корупційні складові ризику за рахунок збільшення фізичного контакту між органами публічної влади та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Недостатня кількість підготовлених й кваліфікованих спеціалістів для роботи в митних органах призводить до затримок й помилок. На стадії помилок й спроб продовжує перебувати, на жаль, проведення реформи митної служби в галузі управління кадровим потенціалом. Не сприяє підвищенню результативності роботи митних служб постійна зміна керівників митних органів, тобто їхнє перебування в стані «тимчасово виконуючих обов'язків». Вважаємо, що тимчасове призначення на посаду заважає ознайомленню з працівниками колективу, вже не говорячи про те, що на організаційно-структурний розвиток через нове призначення чи звільнення не вистачає часу.

Проведене дослідження дало можливість висунути гіпотезу, що в процесі повномасштабного вторгнення російської федерації проблеми в митній політиці нашої країни потребують комплексного й негайного підходу рішень з метою забезпечення результативного функціонування митної системи загалом.

3.3. Напрями удосконалення використання митних режимів

Розвиток економіки будь-якої країни, наша не є винятком, ґрунтується на зовнішній торгівлі як такій, що спричиняє збільшення надходжень до Держбюджету, збільшення обсягів виробництва. З огляду на це збільшення обсягів зовнішньоекономічних операцій на тимчасово окупованих окремих територіях та відновлення експортних виробничих потужностей є надзвичайно вагомим завданням для стратегії майбутнього розвитку, щоб

вибудувати план дій, який вплине на якнайшвидше відновлення нашої держави. Вважаємо, що в майбутньому нам вдасться збільшити обсяги зовнішньоекономічних операцій на тимчасово окупованих окремих територіях та відновити експортні виробничі потужності, заручившись міцною підтримкою країн-партнерів.

Вважаємо за необхідне узгодити національну нормативно-правову базу з нормами чинного європейського законодавства. Очевидним є той факт, що європейська інтеграція завбачає гармонізацію митних режимів між нашою країною та Європейським Союзом.

Констатовано, що Україна швидше зможе адаптуватися до вимог Європейського Союзу завдяки гармонізації митних стандартів нашої країни з європейськими нормами, що сприятиме, з нашої точки зору, її соціальному, політичному й економічному розвитку.

Розпочато довготривалу роботу щодо адаптації вітчизняного законодавства до стандартів Європейського Союзу. Впродовж останніх років все більшою мірою наша держава приводить уподібнення норм вітчизняного законодавства до вимог Європейського Союзу.

Національною стратегією доходів на 2024–2030 рр. передбачається змінити філософію митних й податкових органів через обмеження впливу у роботу бізнесу шляхом консолідації даних й переходу на діяльність з неособленою інформацією. Співпраця із бізнесом є одним із принципів цієї стратегії, зокрема в частині запровадження стандартного алгоритму дій митника [25].

Важливий фокус ця стратегія акцентує на обміні інформацією та міжнародній співпраці між нашою країною та країнами-членами Європейського Союзу й тому, що вона буде Східною митницею Європейського Союзу. На базі кодексу Європейського Союзу планується створити новий Митний кодекс України, наділивши вітчизняні органи правоохоронною функцією.

У галузі митної політики одним із вагомих законопроектів виступає Проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу № 10411 від 16 січ. 2024 р. [34].

У Пояснювальній записці зазначається, що мета цього нормативно-правового акту зводиться до забезпечення:

- у рамках Угоди виконувати зобов'язання України у частині наблизити законодавство України до митного законодавчого поля Європейського Союзу;

- оновити й доповнити положення Митного кодексу України, врахувавши найкращі європейські практики [34].

Згідно цього законопроекту планується стосовно митних режимів запровадити європейський підхід щодо узагальнення положень. Це найбільш деталізоване й конкретизоване джерело, з нашої точки зору, з описом всіх змін, які плануються впровадити в перспективному майбутньому. У рамках дослідження встановлено, що позитивний ефект на гармонізацію вітчизняного законодавства згідно до стандартів Європейського Союзу, все ж таки матиме прийняття цього законопроекту. Одним із ключових векторів та пріоритетів розвитку митної політики наша країна визначила у частині гармонізації вітчизняного законодавства згідно до вимог Європейського Союзу, на що вказують вагомі досягнення на шляху до євроінтеграції, проте у цьому напрямі все ще триває плідна робота над розробкою заходів митної політики.

У напрямі розробки й впровадження змін до внутрішнього законодавчого поля Міністерство фінансів, представники Державної митної служби й інші організаційні структури приклали максимум зусиль про що свідчить рішучість нашої країни щодо застосування міжнародних норм й стандартів у митній сфері. З метою визначення достовірної суми будь-якого мита, яке підлягає сплаті за імпортовані товари, важливу роль відводиться митній вартості товарів.

Результативність роботи Держмитслужби щодо контролю за правильністю декларування митної вартості товару потребує удосконалення з точки зору її формальної дієвості, а саме: контроль має бути систематичним на усіх рівнях, тобто на рівні центрального апарату до митниці, митного посту й до підрозділу митного оформлення.

Створення технологічних умов та інституційної бази з метою систематичного підвищення рівня результативності діяльності митної служби та її адаптування до сучасних викликів має на меті розвиток й удосконалення митного електронного декларування.

Здійснювати державну політику у митній галузі необхідно за умови тісної співпраці між інституціями (усіма структурними підрозділами та їх посадовими особами), які беруть участь у процесі реалізації митного контролю. З огляду на це потрібно спільними зусиллями вирішувати питання й проблеми, що виникають, об'єднавши зусилля посадових та службових осіб митних органів.

Недостатній рівень цифровізації митних процесів, які суперечать найкращим світовим практикам і сучасним технічним досягненням можливо подолати шляхом впровадження нових технологій. Застосування електронного декларування товарів, діджиталізація митних послуг суттєво зменшує часовий лаг, необхідний в процесі митного контролю, маючи одночасно антикорупційну ефективність. З огляду на це використання митних режимів в процесі надання послуг у сфері митних відносин варто розглядати через призму здійснення цифровізації, яка значною мірою полегшить роботу митних органів та призведе до підвищення їхньої результативності. Цифровізація дасть змогу звести до мінімуму корупційні складові ризику за рахунок зменшення фізичного контакту між органами публічної влади та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Експерти ОЕСР пропонують здійснити удосконалення щодо автоматизації української митниці за такими напрямками як:

- завершити розробку автоматизованих процедур управління ризиками, які наразі перебувають на стадії розробки;
- сприяти доступності повної автоматизованої обробки для митних служб;
- поліпшити якість ІТ та телекомунікацій, які підтримують автоматизацію прикордонних процесів.

Важливо забезпечити відповідну кількість підготовлених й кваліфікованих спеціалістів для роботи в митних органах, тобто пропонуємо провести реформу митної служби в галузі управління кадровим потенціалом. Забезпечити підготовку й підвищення кваліфікації працівників митних служб важливо відповідно до європейських норм й стандартів. Вважаємо, що для того, щоб керівник очолюваного підрозділу ефективно виконував покладені на нього завдання, він має перебувати у ролі:

- аналітика, тобто здійснювати стратегічне управління кадровим потенціалом; визначитися із стратегічною ціллю роботи митного органу; узгодити її з HR-стратегією);
- комунікатора, тобто здійснювати заохочення та мотивування працівників митного органу;
- каталізатора змін, тобто має трансформувати, змінювати й піддавати оновленню структуру державного органу.

З огляду на це вважаємо за необхідність, щоб потрібні державні фахівці хотіли результативно працювати. Правильним є те, що Державна митна служба України налагоджує черговий етап щодо формування кадрових працівників з числа здобувачів освіти. Для здобувачів та випускників профільних закладів вищої освіти з цією метою розроблена програма спеціалізованої підготовки за дистанційним форматом навчання за темою: «Ключові компоненти здійснення митної справи». З нашої точки зору, такий напрям підготовки не тільки сприяє набуттю нових професійних знань, а й скорочує в деякій мірі та полегшує адаптаційний період часу в перші місяці роботи в перспективі.

Висновки до розділу 3

1. Зарубіжний досвід використання митних режимів є вагомим предметом вивчення у вітчизняній доктрині. Відносно недавно сформувалася вітчизняна система митних режимів, однак впровадження власних розробок й використання зарубіжного досвіду дали змогу митниці вийти на якісно новий рівень надання адміністративних послуг, застосувати інноваційне управління ризиками у процесі переміщення транспортних засобів й товарів через митний кордон України, запровадити механізм «Єдиного вікна», автоматизовану систему митного оформлення.

2. Констатовано, що Україна швидше зможе адаптуватися до вимог Європейського Союзу завдяки гармонізації митних стандартів нашої країни з європейськими нормами, що сприятиме, з нашої точки зору, її соціальному, політичному й економічному розвитку. Очевидним є той факт, що європейська інтеграція завбачає гармонізацію митних режимів між нашою країною та Європейським Союзом.

Проведене дослідження дало можливість висунути гіпотезу, що в Україні вагомим напрямком удосконалення адміністрування митних режимів має слугувати максимальна інформатизація та автоматизація митних процедур у процесі здійснення митного оформлення та митного контролю товарів з дотриманням положень податкового та митного законодавств (згідно аналогії із системою електронного митного оформлення у США).

3. Важливий фокус стратегія доходів на 2024–2030 рр. акцентує на обміні інформацією та міжнародній співпраці між нашою країною та країнами-членами Європейського Союзу й тому, що вона буде Східною митницею Європейського Союзу. На базі кодексу Європейського Союзу планується створити новий Митний кодекс України, наділивши вітчизняні органи правоохоронною функцією.

Одним із ключових векторів та пріоритетів розвитку митної політики наша країна визначила у частині гармонізації вітчизняного законодавства згідно до вимог Європейського Союзу, на що вказують вагомі досягнення на

шляху до євроінтеграції, проте у цьому напрямі все ще триває плідна робота над розробкою заходів митної політики. У напрямі розробки й впровадження змін до внутрішнього законодавчого поля Міністерство фінансів, представники Державної митної служби й інші організаційні структури приклали максимум зусиль про що свідчить рішучість нашої країни щодо застосування міжнародних норм й стандартів у митній сфері.

У процесі повномасштабного вторгнення російської федерації проблеми в митній політиці нашої країни потребують комплексного й негайного підходу рішень з метою забезпечення результативного функціонування митної системи загалом.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання щодо удосконалення використання митних режимів в процесі надання послуг в сфері митних відносин. Проведене дослідження дало змогу зробити такі висновки:

1. На основі систематизації наукових підходів до визначення сутності митний режим запропоновано власне визначення терміна «митний режим», під яким слід розуміти сегмент інституту митних режимів, який впроваджується з врахуванням чинних законодавчих нормативів, відображає сутність взаємообумовлених суспільних відносин, що виникають в процесі вибору його виду та забезпечує ключові принципи збереження прав його учасників. В авторському трактуванні цього поняття відображено інформацію про здатність використовувати митний режим при умові відповідності його чинних законодавчих нормативів. Разом з тим, у визначенні акцентується увага на наявності сукупності взаємообумовлених суспільних відносин, що виникають в процесі вибору виду митного режиму.

2. Встановлено, що надто категорично вести мову про похідність одних функцій від інших або про пріоритетність одних функцій над іншими. Адже кожній із них відводиться неабияка роль у використанні митних режимів. Функції митних режимів є взаємопов'язаними й фактично невідривними одна від одної. Відповідно до сфери митних режимів вести мову про перевагу якоїсь із них можливо лише у вузьких рамках певного митного режиму, а не інституту загалом. У зв'язку зі складною природою митних режимів зумовлюється їхня багатфункціональність, тобто широкий аспект напрямів впливу на суспільні відносини в процесі функціонування митної справи.

3. Згідно зі статистичними даними, доведено, що впродовж 2022–2023 рр., тобто після введення воєнного стану, помітно зменшився обсяг оподаткованого імпорту та частка митних платежів у структурі доходів Держбюджету України. З огляду на це констатуємо, що у 2022–2023 рр.

колапсу економічної системи України виключно вдалося уникнути завдяки постійній фінансовій допомозі міжнародних країн.

З'ясовано, що вагомий вплив політичних й економічних факторів, у т. ч. війна, впродовж досліджуваного періоду, здійснили негативний вплив на обсяг оформлених митних документів в Україні, що віддзеркалюється у їхній динаміці.

У 2023 р. зниження обсягів оподаткованого імпорту, коефіцієнту митного навантаження на імпорт, в основному спричинила зменшена зовнішньоекономічна активність між країнами через запровадження воєнного стану в нашій державі. З огляду на це відбувалися наступні дії: зменшилася ділова активність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, відбулися зміни в логістичному маршруті, відбулося закриття повітряного простору, вимушене тимчасове припинення роботи окремих митниць.

4. Проведене дослідження дало можливість висунути гіпотезу, що найбільші втрати вітчизняної економіки від блокування українсько-польського кордону в листоп. 2023 р. відбилися на експорті через кордон Польщі – 40%. Вважаємо, що в наступні роки теж відчуватимуться негативні ефекти від блокування пунктів пропуску, оскільки будуть розірваними довгострокові контракти. Констатовано, що блокування автомобільних переходів на пункті пропуску з Польщею поставило під загрозу вагому частку зовнішньої торгівлі України, а, з нашого погляду, й усю стабільність вітчизняної економіки в середньостроковій перспективі. З огляду на це не минути численних негативних наслідків для вітчизняного бізнесу й його контрагентів.

5. У кваліфікаційній роботі доведено, що митні режими сприяють визначенню напрямку розвитку зовнішньої торгівлі та побудові зовнішньоекономічних відносин, стимулюють розвиток суб'єктів господарювання та зовнішньоекономічну діяльність, беручи до уваги їхні інтереси й потреби в процесі формування взаємообумовленого співробітництва між державою й суб'єктами господарювання, що, своєю

чергою призводить до стимулювання зовнішньоекономічної діяльності нашої країни.

6. Зарубіжний досвід використання митних режимів є вагомим предметом вивчення у вітчизняній доктрині. Відносно недавно сформувалася вітчизняна система митних режимів, однак впровадження власних розробок й використання зарубіжного досвіду дали змогу митниці вийти на якісно новий рівень надання адміністративних послуг, застосувати інноваційне управління ризиками у процесі переміщення транспортних засобів й товарів через митний кордон України, запровадити механізм «Єдиного вікна», автоматизовану систему митного оформлення.

Констатовано, що Україна швидше зможе адаптуватися до вимог Європейського Союзу завдяки гармонізації митних стандартів нашої країни з європейськими нормами, що сприятиме, з нашої точки зору, її соціальному, політичному й економічному розвитку. Очевидним є той факт, що європейська інтеграція завбачає гармонізацію митних режимів між нашою країною та Європейським Союзом.

7. Одним із ключових векторів та пріоритетів розвитку митної політики наша країна визначила у частині гармонізації вітчизняного законодавства згідно до вимог Європейського Союзу, на що вказують вагомі досягнення на шляху до євроінтеграції, проте у цьому напрямі все ще триває плідна робота над розробкою заходів митної політики. У напрямі розробки й впровадження змін до внутрішнього законодавчого поля Міністерство фінансів, представники Державної митної служби й інші організаційні структури приклали максимум зусиль про що свідчить рішучість нашої країни щодо застосування міжнародних норм й стандартів у митній сфері.

У процесі повномасштабного вторгнення російської федерації проблеми в митній політиці нашої країни потребують комплексного й негайного підходу рішень з метою забезпечення результативного функціонування митної системи загалом.

8. Проведене дослідження дало можливість висунути гіпотезу, що в Україні вагомим напрямком удосконалення адміністрування митних режимів має слугувати максимальна інформатизація та автоматизація митних процедур у процесі здійснення митного оформлення та митного контролю товарів з дотриманням положень податкового та митного законодавств (згідно аналогії із системою електронного митного оформлення у США).

9. Важливий фокус стратегія доходів на 2024–2030 рр. акцентує на обміні інформацією та міжнародній співпраці між нашою країною та країнами-членами Європейського Союзу й тому, що вона буде Східною митницею Європейського Союзу. На базі кодексу Європейського Союзу планується створити новий Митний кодекс України, наділивши вітчизняні органи правоохоронною функцією.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко Н. Л., Дорошенко Т. М., Матвеев М. Е. Проблеми митного контролю в контексті європейської інтеграції України. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 55–60.
2. Бережна К. В. Митно-правовий режим транзиту в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ін-т держави і права імені В. М. Корецького. К. : 2003. 198 с.
3. Василенко В. В. Деякі аспекти зміни митних режимів з метою імплементації митних положень ЄС. Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України : матер. XIV студ. наук.-практ. конф., (м. Чортків, 17 трав. 2024 р.). Чортків, 2024.
4. Василенко В. В. Правові засади митних режимів в Україні. Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України : матер. XV студ. наук.-практ. конф., (м. Чортків, 20 листоп. 2024 р.). Чортків, 2024.
5. Герасимчук С. С. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. Дніпро : Університет митної справи та фінансів. 2021. 164 с.
6. Дахно І. І. Міжнародне економічне право : курс лекцій. К. : МАУП, 2000. 160 с.
7. Дідківський М. І. Антидемпінгова політика української держави: перший досвід. *Вісник. Економіка*. 2001. Вип. 50. С. 20–24.
8. Державна митна служба України. Статистика Митниці. ВІ – показники. URL : <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/ratings>
9. Державна митна служба України. Статистика та реєстри. URL : <https://customs.gov.ua/en/statistika-ta-reiestri>
10. Державний вебпортал бюджету для громадян. URL : <https://openbudget.gov.ua>
11. Державна митна служба України. Статистика та реєстри. URL : <https://customs.gov.ua/en/statistika-ta-reiestri>

12. Дубініна А. А. Митна справа : підруч. Київ : Центр учбової літератури. 2010.
13. Звіт про виконання Плану роботи Державної митної служби України на 2021 рік та покладених на неї завдань. Державна митна служба України. URL : <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>
14. Звіт про результати роботи Державної митної служби України за 2021 рік. Держава митна служба. URL : <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>
15. Звіт про результати роботи Державної митної служби України за 2022 рік. URL : Держава митна служба. URL : <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>
16. Звіт про результати роботи Державної митної служби України за 2023 рік. URL : Держава митна служба. URL : <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>
17. Ківалов С. В. Основні принципи митної політики України в сучасний період. *Митна справа*. 2002. 6. С. 7–12.
18. Ковальова М. Л. Вплив заходів тарифного та нетарифного регулювання на зовнішньоекономічну діяльність. *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2445>
19. Кормич Б. А. Митні режими як інститут митного права. *Митна справа*. 2013. № 6. С. 86–92.
20. Лемеха Р. І. Правові засади митних режимів в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 3 (32). С. 43–48.
21. Митний Кодекс України від 13 берез. 2012 р. № 4495-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/4495-19>
22. Мельник М. В. Правове регулювання митних режимів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2012. 204 с.

23. Моніторинг ефективності Державної податкової служби та Державної митної служби. URL : <https://iset-ua.org/images/Monitoring-DPS-DMS-2023-final1.pdf>

24. Надходження митних платежів до Держбюджету в 2024 р. демонструють суттєве зростання. URL : <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/nadkhodzhennia-mitnikh-platezhiv-do-derzhbiudzhetu-v-2024-rotsi-demonstruiut-suttieve-zrostannia-1513>

25. Національна стратегія доходів на 2024–2030 рр. URL : <https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy.pdf>

26. Осадча Н. В., Ляшенко В. І. Митні режими як інститути стимулювання та обмеження зовнішньоекономічної діяльності. Формування ринкової економіки. Спец. вип. : *Проблеми сучасної економіки та інституціональна теорія* : зб. наук. пр. К. : КНЕУ. 2010. С. 341–354.

27. Осадча Н. В. Митні режими та підходи до їх класифікації. Управління економікою: теорія та практика : зб. наук. пр. Донецьк : ІЕП НАНУ, 2009. С. 247–276. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39765/16-Osadcha.pdf?sequence=1>

28. Про Державну митну службу України : Указ Президента України від 29 листоп. 1996 р. № 1145/96. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1145/96#Text>

29. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 06 берез. 2019 р. № 227. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

30. Про деякі питання перебування товарів у митному режимі переробки на митній території України, обмеження і заборони щодо поміщення окремих товарів у зазначений митний режим і визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 берез. 2013 р. № 295. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/295-2013-%D0%BF#Text>

31. Про Митний тариф України : Закон України від 04 черв. 2020 р. № 674-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20>
32. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квіт. 1991 р. № 959-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
33. Положення про митні декларації : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 трав. 2012 р. № 450. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text>
34. Проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу № 10411 від 16 січн. 2024 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3926-20#Text>
35. Регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 09 жовт. 2013 р. про встановлення Митного кодексу Союзу. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/984_009-13#Text
36. Сочка К. А., Палінчак М. М. Митні платежі як фіскальний інструмент держави: тенденції та виклики поточного періоду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. № 48. с. 65–72.
37. Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2021 році. Державна служба статистики України. URL : https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt1221_ue.xls
38. Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2022 році. Державна служба статистики України. URL : https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/zd/tsztt/tsztt1222_ue.xls
39. Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2023 році. Державна служба статистики України. URL : https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2023/zd/tsztt/tsztt1223_ue.xls
40. Тищенко В. Ф. Регіональні аспекти митно-податкової політики : монографія. Харків : ХНЕУ імені С. Кузнеця. 2020. 248 с.
41. Тищенко В. Ф., Стасова Д. О. Виклики та перешкоди: роль митної політики в економічному відновленні України під час війни. *International*

Scientific Journal «Internauka». 2023. № 9. URL :
<https://www.internauka.com/uploads/public/16849155404610.pdf>

42. Шмигаль назвав шість елементів реформи митниці. URL :
<https://interfax.com.ua/news/economic/895325.html>

43. European Commission. Taxation and Custom Union. URL :
https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-procedures_en

44. Regulation (EC) No 450\2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 laying down the Community Custom Code (Modernized Customs Code). Official Journal of European Communities. L 145, 1–67. URL :
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?Uri=OJ:L:2008:145:TOC>

45. Ukraine's External Trade with EU Countries. National Bank of Ukraine. 2024. URL : https://bank.gov.ua/files/ES/EU_y_en.pdf

46. Nicali A. Customs History. A Historical Outlook on the Italian Customs Policy. / Ed. by G. Favale. 59 p. URL : https://www.agenziadoganemonopoli.gov.it/portale/documents/20182/2394935/storiadogane_uk.pdf/26ebc323-eac9-4cd7-8fa7-621b7d2daeb8

ДОДАТОК А

**Митні режими у відповідності з існуючим/діючим та проєктом нового
Митного кодексу України**

Зміст положення (норми) чинного законодавства	Зміст відповідного положення (норми) проєкту акта
Стаття 185. Види митного режиму Відповідно до мети переміщення товарів через митний кордон України запроваджуються такі види митного режиму:	Стаття 255. Види митного режиму Відповідно до мети переміщення товарів через митний кордон України запроваджуються такі види митного режиму:
1 імпорт;	1 імпорт;
2 реімпорт;	2 реімпорт;
3 експорт;	3 експорт;
4 реекспорт;	4 реекспорт;
5 транзит;	5 транзит;
6 тимчасове ввезення (вивезення);	6 тимчасове ввезення ;
	7 тимчасове вивезення ;
7 митний склад;	8 митний склад;
8 спеціальна митна зона;	9 спеціальна митна зона;
9 магазин безмитної торгівлі;	10 безмитна торгівля ;
10 переробка на митній території України;	11 переробка на митній території України;
11 переробка за межами митної території України;	12 переробка за межами митної території України;
12 знищення або руйнування;	13 знищення або руйнування;
13 відмова на користь держави	14 відмова на користь держави